

YHTEISTYÖN AVAIMET

TOIMINTAMALLI TUKIVIITTOMAOPETTAJIEN JA PUHETERAPEUTTIEN MONIAM- MATILLISEEN YHTEISTYÖHÖN

Tämä toimintamalli on koottu osana opinnäytetyötä*, jonka tarkoituksena on kehittää tukiviittomaopettajien ja puheterapeuttien yhteistyötä. Toimintamallin avulla pyritään luomaan vakiintunutta yhteistyötä tukiviittomaopettajien ja puheterapeuttien välille. Toimiva yhteistyö lisää tukiviittomien perheopetuksen laatua ja auttaa tukiviittomaopettajaa suunnittelemaan perheen tarpeita vastaavaa opetusta.

Toimintamalli on suuntaa antava työväline, jota jokainen voi käyttää omien tarpeidensa mukaisesti. Toimintamallissa on ohjeita opetuksen alussa ja lopussa käytävään yhteydenpitoon sekä muihin mahdollisiin yhteistyömuotoihin. Lisäksi toimintamalli sisältää yhteydenpitoon tarvittavat lomakkeet: suostumus- ja palautelomakkeen.

* Toimintamalli perustuu Diakonia-ammattikorkeakoulun viittomakielentulkin koulutusohjelman opinnäytetyöhön *YHTEISTYÖN AVAIMET – toimintamalli tukiviittomaopettajien ja puheterapeuttien moniammatilliseen yhteistyöhön* (luettavissa osoitteessa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201105046041>). Toimintamallin sisältö on koottu keväällä 2011 opinnäytetyön osana järjestetyistä ryhmäkeskustelutilaisuuksista, joihin osallistui tukiviittomaopettajia ja puheterapeutteja. Turussa on kokoontunut tukiviittomaopettajien ja puheterapeuttien yhteistyöryhmä syksystä 2010 lähtien. Yhteistyöryhmä on myös osaltaan vaikuttanut toimintamallin sisältöön.

ALKUYHTEYDENPITO

Yhteydenpidon tulisi lähteä tukiviittomaopettajasta, koska puheterapeutti ei välttämättä saa tietoonsa, kuka perheen opettaja on. Paras tapa olla yhteydessä puheterapeuttiin on puhelimitse, koska sähköpostiviesteihin ei voi tietosuojaan vuoksi kirjoittaa asianomaisten nimiä.

Kun tukiviittomaopettaja saa sosiaalitoimelta toimeksiannon tukiviittomien perheopetuksesta, sosiaalitoimelta ei välttämättä saa puheterapeutin yhteystietoja. Tiedot hoitavasta puheterapeutista saadaan perheeltä ensimmäisellä opetuskerralla. Opettaja tarvitsee kuitenkin yhteydenpitoon aina perheen suostumuksen. Suostumus on hyvä pyytää kirjallisena, koska se toimii ammattihenkilön turvana mahdollisissa ongelmatilanteissa. Tämän dokumentin lopusta löytyy valmis suostumuslomake, jonka voi ottaa käyttöön sellaisenaan tai muokata tarvittaessa. Suostumuslomake on laadittu myös selkokielenä erityistilanteita varten. Joissain erityistilanteissa tukiviittomaopettaja saattaa kokea tarvetta olla yhteydessä puheterapeuttiin jo ennen opetuksen alkua. Tällöin on hyvä pyytää suullinen suostumus perheeltä puhelimitse.

Vaikka tukiviittomaopettaja ei itse kokisi tarvetta yhteydenpitoon, puheterapeutti voi silti kaivata tietoja opetuksesta. Puheterapeutti haluaa yleensä tietää, milloin opetus on toteutunut ja saada palautteen opetuksen sujumisesta. Puheterapeutilla saattaa olla myös toiveita opetuksen sisällön suhteen, ja tästä syystä opettajan olisi hyvä olla yhteydessä puheterapeuttiin heti opetuksen alettua.

YHTEYDENPIDON AIHEET

Suosituksen taustat

Puheterapeutti voi antaa tukiviittomaopettajalle lisätietoja siitä, miksi perheelle on suositeltu tukiviittomien perheopetusta.

Kommunikoinnin kuvaus

Pelkän diagnoosin perusteella tukiviittomaopettaja ei välttämättä saa käsitystä lapsen varsinaisesta kommunikointitavasta. Näin ollen on hyvä keskustella tarkemmin puheterapeutin kanssa lapsen kommunikointiin liittyvistä asioista.

Opetuksen sisältö

Puheterapeutin asiantuntijuutta lapsen kommunikaatiosta kannattaa hyödyntää opetuksen suunnittelussa. Tukiviittomaopettajan on hyvä kuulla puheterapeutin näkemys siitä, mitä opetuksessa kannattaa painottaa esimerkiksi viittomiston suhteen. Perheelle annettavan tukiviittomaopetuksen ja lapsen puheterapian on hyvä tukea ja täydentää toisiaan. Myös opetusmateriaaleista ja esimerkiksi lapsen kuvakommunikaatiokansion käytöstä osana opetusta voi olla tarpeellista keskustella puheterapeutin kanssa.

Perheen erityistarpeet

Tiedonvaihto voi olla tarpeen, jos esimerkiksi opetusjakso on normaalia pidempi tai jos tukiviittomat jäävät lapsen pysyväksi kommunikaatiokeinoksi.

Yleinen toisen työnkuvaan liittyvä tiedonvaihto

OPETUKSEN JÄLKEEN

Opetuksen päätyttyä on ensiarvoisen tärkeää, että puheterapeutti saa tiedon opetuksen sujumisesta. Tieto on olennaista puheterapian ja mahdollisen jatko-opetussuosituksen laatimisen kannalta. Tästä toimintamallista löytyy palautelomake, jonka avulla tiedot saa opetuksen päätyttyä helposti eteenpäin. Palautelomake kuuluu toimittaa suosittellevalle ja hoitavalle puheterapeutille (jos he ovat eri henkilö) sekä sosiaalitoimelle, joka on tehnyt päätöksen tukiviittomaopetuksen myöntämisestä perheelle. Myös tukiviittomaopettajalle ja perheelle jää palautelomakkeesta kopiot. Palautelomake löytyy tämän dokumentin lopusta, ja se on vapaasti tukiviittomaopettajien käytettävissä.

Palautelomakkeen tarkoitus ei ole arvioida tukiviittomaopettajan suoriutumista opetustyössä vaan helpottaa puheterapeutin arviota tukiviittomien jatko-opetuksen tarpeesta. Opettaja voi halutesaan pyytää perheeltä lisäksi henkilökohtaista palautetta työstään. Jos opetus keskeytyy, palautelomakkeeseen kirjataan keskeytyksen syy. Myös opetuksen keskeytyessä on tärkeää, että palaute opetuksesta tavoittaa sosiaalitoimen ja puheterapeutin. Opetuksen mahdollisesta keskeyttämisestä voi kuitenkin olla hyvä keskustella puheterapeutin kanssa myös puhelimitse.

MUUT MAHDOLLISET YHTEISTYÖMUODOT

Joskus on perusteltua, että tukiviittomaopettaja osallistuu lapsen kuntoutustyöryhmän tapaamisiin. Opettaja voi kertoa kuntoutustyöryhmälle tukiviittomien perheopetuksen tilanteesta ja saada vastavuoroisesti omaa työtään helpottavaa tietoa ryhmältä. Tukiviittomaopettajan osallistuminen kuntoutustyöryhmään on kuitenkin perusteltua vain niiltä osin, kun ryhmässä käsitellään opetusta. Tukiviittomaopettaja osallistuu kuntoutustyöryhmään aina perheen luvalla.

SUOSTUMUS

Tukiviittomaopettajan on hyvä olla yhteydessä lapsenne puheterapeuttiin. Tukiviittomaopettaja ja puheterapeutti keskustelevat esimerkiksi opetuksen tavoitteista, sisällöstä sekä opetusmateriaaleista. Puheterapeutilla saattaa myös olla toiveita opetuksen sisällön suhteen. Opettaja tarvitsee puheterapeutin asiantuntemusta opetuksen suunnittelun tueksi. Näin opetus vastaa paremmin kunkin perheen yksilöllisiä tarpeita. Tukiviittomaopettajan ja puheterapeutin yhteydenpito on mahdollista vain vanhempien luvalla.

Annan suostumukseni yhteydenpitoon.

En anna suostumustani yhteydenpitoon.

Päivämäärä _____

Huoltajan allekirjoitus

Sitoudun noudattamaan perheen päätöstä.

Opettajan allekirjoitus

SUOSTUMUS

Tukiviittomaopettajan ja lapsenne puheterapeutin yhteydenpito on tärkeää.

Tukiviittomaopettaja ja puheterapeutti keskustelevat tukiviittomaopetuksen tavoitteista, sisällöstä ja opetusmateriaaleista. Puheterapeutti voi vaikuttaa opetuksen sisältöön tarvittaessa. Tukiviittomaopettaja saa tukea opetuksen suunnitteluun puheterapeutilta.

Tukiviittomaopettajan ja puheterapeutin yhteydenpidon avulla voimme tarjota teille sopivaa opetusta. Tukiviittomaopettajan ja puheterapeutin yhteydenpito on mahdollista vain, jos vanhemmat antavat siihen luvan.

Suostun yhteydenpitoon.

En suostu yhteydenpitoon.

Päivämäärä _____

Huoltajan allekirjoitus

Sitoudun noudattamaan perheen päätöstä.

Opettajan allekirjoitus

PALAUTE TUKIVIITTOMIEN OPETUKSESTA

Lapsen nimi _____

Syntymäaika _____

Osoite _____

Huoltajan nimi _____

Puhelinnumero _____

Tukiviittomaopettaja _____

Puhelinnumero _____

Opetuksen alkamis- ja päättymisajankohta _____

Opetukseen myönnetty tuntimäärä / toteutunut tuntimäärä _____ / _____

Opetus keskeytyi, syy:

Perheen elämäntilanne

Tukiviittomien soveltumattomuus lapsen kommunikaatiomenetelmäksi

Muu syy

Opetusta on annettu

kotona, _____ tuntia

päiväkodissa, _____ tuntia

koulussa, _____ tuntia

muualla, missä? _____, _____ tuntia

Opetukseen ovat osallistuneet _____

Perheen kanssa käytetyt opetusmateriaalit ja -menetelmät:

Opettajan valmistamat materiaalit

Painetut opetusmateriaalit

Pelit, leikit

Internetistä löytyvät materiaalit

Perheen omat materiaalit

Toiminnallinen opetus, esim. retket

Muut, mitkä? _____

Tarkempi kuvaus materiaaleista ja menetelmistä (vapaaehtoinen) _____

Opetuksen sisältö

(mm. perheen arkeen, ruokailuun, tunteisiin ja toimintaan liittyvää viittomakommunikaatiota):

Tukiviittomaopettajan mietteitä viittomien toimivuudesta perheen kommunikaatiossa. Havaitsiko opettaja muutosta perheen kommunikaatiossa opetuksen myötä? Mitkä viittoma-aihepiirit olivat perheelle helppoja ottaa arjessa käyttöön? Muuta? _____

Jatko-opetussuositus, perustele molemmissa tapauksissa.

(Tämä on suositus sosiaalitoimea varten. Tarvittaessa sosiaalitoimi pyytää puheterapeutin lausunnon tai kuntoutustyöryhmän kannanoton asiaan.)

- Suosittelen jatko-opetusta
- Tällä hetkellä jatko-opetukselle ei ole tarvetta

Perustelut, mietteitä myös jatko-opetuksen tarpeista ja sisällöstä _____

Vanhempien kokemukset tukiviittomaopetuksesta. Onko tukiviittomaopetuksesta ollut hyötyä? Mikä viittomakommunikaatiossa on ollut helppoa tai vaikeaa? Koetteko mahdollisen jatko-opetuksen tarpeelliseksi? _____

Päiväys _____

Opettajan allekirjoitus

Huoltajan allekirjoitus

Tukiviittomaopettaja toimittaa tämän lomakkeen opetuksen päätyttyä seuraaville tahoille:

- Sosiaalitoimi
- Puheterapeutti (sekä suosittelevalle että hoitavalle puheterapeutille, jos he ovat eri henkilö)
- Perhe (Jos perhe saa jatko-opetusta ja opettaja vaihtuu, perheen on hyvä näyttää tämä palautelomake uudelle opettajalle.)